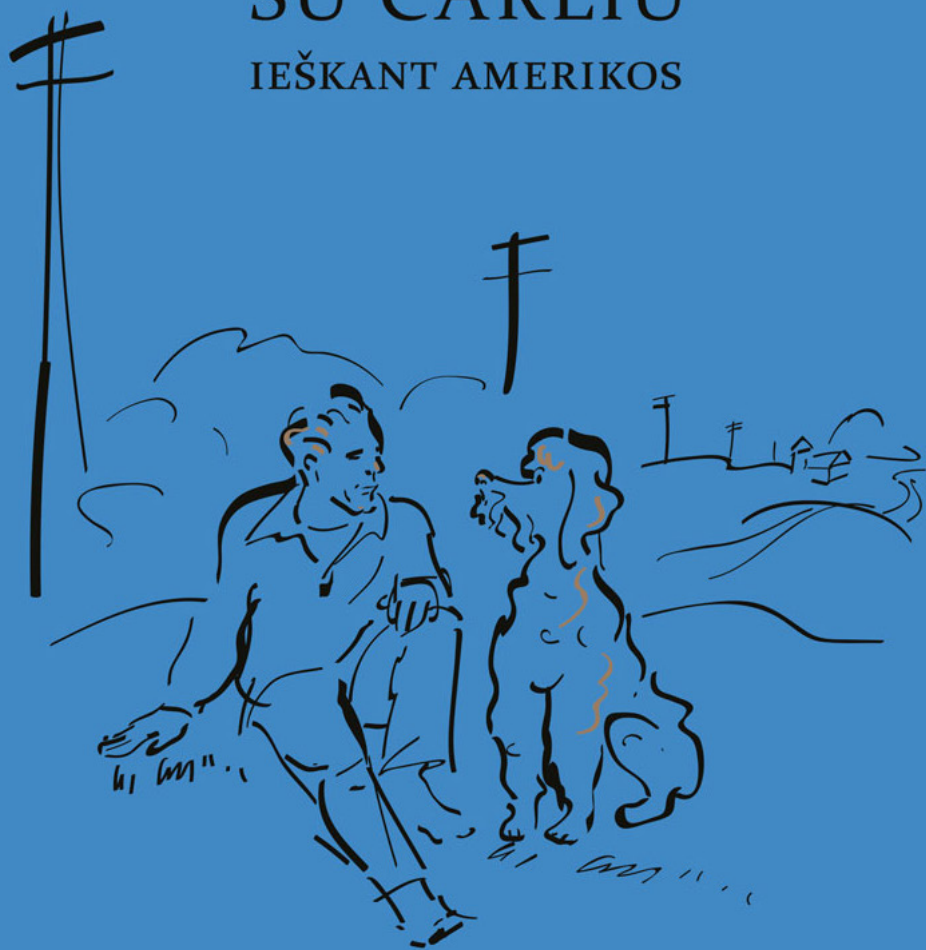

John Steinbeck

KELIONĖS
SU ČARLIU
IEŠKANT AMERIKOS

PIRMA DALIS

Kai buvau dar labai jaunas ir norėjau ištrūkti kur nors kitur, kuo toliau nuo čia, subrendę žmonės mane įtikinėjo, kad branda išgydysianti šį knietulį. Kai metai jau atitiko brandos amžių, man skyrė naują vaistą — viduramžį. Sulaukus viduramžio, mane ėmė įtikinėti, kad ši karštinė atlėgsianti vyresniame amžiuje, o dabar, suėjus penkiasdešimt aštuoneriems, belieka tikėtis, jog išgydys senatvė. Nepadėjo niekas. Laivui keturis kartus kimiai ūktelėjus, nugara pagaugai nubėga, kojos nenustygsta vietoje. Nuo šildomo reaktyvinio variklio gausmo, netgi nuo kaustytų kanopų kaukšėjimo grindiniu atgyja pirmykštis drebulys, burna džiūsta, žvilgsnis apsiblausia, delnai kaista, po šonkauliais kunkuliuoja. Kitaip tariant, negerėja, o jei dar kitaip — bastūną tik kapas sutramdys. Bijau, kad ši liga neišgydoma. Rašau apie tai ne norėdamas instrukuoti kitus, o perspėdamas pats save.

Kai nerimasties virusas ima skverbti į nepasėdą, o kelias Kur Akys Veda atrodo platus, tiesus ir širdžiai mielas, aukai pirmiausia būtina atrasti savyje tinkamą ir pakankamą priežastį išvykti. Praktiškam bastūnui tai visai nesunku. Jis gali rinktis iš tankios, jau iš anksto paruoštos priežasčių puokštės. Paskui reikia suplanuoti kelionę laike ir erdvėje, pasirinkti jos kryptį ir tikslą. O paskiausiai jis privalo pasirūpinti jos įgyvendinimu. Kaip keliauti, ką pasiimti, kaip il-

gai viešėti. Ši proceso dalis yra nekintama ir amžina. Dėstau visa tai čia tik tam, kad naujokai keleivystėje neįsivaizduotų tartum pirmąsyk į nuodėmę įpuolę geltonsnapiai, tarsi patys ją išradę.

Galiausiai, kai kelionė jau suplanuota, viskuo pasirūpinta ir procesas prasidėjęs, tenka susidurti su nauju veiksmu. Kiekviena išvyka, safaris ar ekspedicija skiriasi nuo visų kitų kelionių. Jos turi savo charakterį ir temperamentą, savitumą ir unikalumą. Kiekviena kelionė individuali ir nėra dviejų vienodų. O visi planai, atsargumo priemonės, strategijos ir gudrybės, kurių mes imamės, yra bevaisiai. Po ilgamečių grumtynių suprantame, kad ne mes pasirenkame kelionę, o ji pasirenka mus. Kelionių organizatoriai, tvarkaraščiai, rezervacijos, paprastai nepalenkiami, nekintantys ir neišvengiami, kapituliuoja susidūrę su kelionės individualumu. Tik tai pripažinęs grynakraujis bastūnas gali lengviau atsipūsti ir leistis drauge su ja į kelią. Tik tada jis nepatirs nusivylimų. Tuo kelionė panaši į santuoką. Jei manote, kad jūs esate padėties šeimininkas, labai klystate.

Dabar, visa tai išsakęs, jaučiuosi geriau, nors žinau, kad supras tik patys tai patyrusieji.

Manau, kad mano planas buvo aiškus, glaustas ir protingas. Per daugelį metų esu apkeliavęs daugelį pasaulio vietų. Amerikoje gyvenu Niujorke, kartkartėmis užsukdamas į Čikagą arba San Fransiską. Tačiau Niujorkas yra tiek pat Amerika, kiek Paryžius — Prancūzija, arba Londonas — Anglija. Taigi aš supratau, kad nepažįstu savo šalies. Aš, amerikietis rašytojas, rašantis apie Ameriką, pasikloviau atmintimi, o atminties išteklius net geriausiu atveju yra kliaudingas, su trūkumais. Aš jau seniai begirdėjau Amerikos šneką, uodžiau jos žolės, medžių ir nuotekų kvapą, seniai bemačiau jos kalvas ir vandenį, jos spalvą ir šviesą su visais ypatumais. Apie pokyčius žinojau tik iš knygų ir laikraščių. Tačiau dar svarbiau tai, kad aš jau dvidešimt penkerius metus nejaučiau šios šalies. Trumpai tariant, rašiau apie tai, ko neišmaniau, ir man atrodo, kad tokia vadinamojo rašytojo veikla yra nusikalstama. Mano prisiminimai buvo iškreipti dvidešimt penkerių į juos įsiterpusių metų.

Kadaise esu keliavęs senutėliame, nuo menkausio krestelėjimo dardančiame kepyklos furgone dviejų dalių durimis, įsitaisęs ant patiesto jame čiužinio. Sustodavau ten, kur sustodavo arba rinkdavosi žmonės, klausydavausi, dairydavausi ir jausdavau, susidarydamas savo šalies paveikslą, kurį galėjo iškreipti tik paties keliautojo trūkumai.

Taigi pasiryžau darsyk apsidairyti, pabandyti iš naujo atrasti šį milžinišką kraštą. Priešingu atveju, rašydamas negalėčiau įvardyti smulkesnių apibendrinančių tiesų, kurios sudaro didesnę tiesą. Tačiau susidūriau su vienu rimtu iššūkiu. Mano vardas per šiuos dvidešimt penkerius įsiterpusius metus tapo ganėtinai plačiai žinomas. O patirtis man byloja, kad užtenka žmonėms apie jus ką nors išgirsti, ką nors palankaus arba nelabai, ir jie pasikeičia; drovumas arba kitos jūsų viešumos sužadintos ypatybės perkeičia žmones taip, kad jie tampa nepanašūs į save. Todėl mano kelionė reikalavo savo vardą ir tapatybę palikti namie. Turėjau tapti peripatetiko akimis ir ausimis, keliaujančia želatinos plokštele. Negalėjau pasirašyti viešbučių registracijos knygoje, susitikti su pažįstamais žmonėmis, apklausti ir šiaip kaman-tinėti. Negana to, du ir daugiau žmonių sutrikdo tam tikros teritorijos ekosistemą. Keliauti man reikėjo vienam, be to, turėjau būti visiškai savarankiškas, lyg vėžlys su savo namu ant kupros.

Turėdamas visa tai galvoje, parašiau laišką didelės sunkvežimių gamyklos administracijai. Aiškiai įvardijau savo tikslą ir poreikius. Man buvo reikalingas trijų ketvirčių tonos keliamosios galios pikapo tipo sunkvežimis, kuriuo galėčiau važiuoti net sudėtingiausiomis sąlygomis, ir dar norėjau, kad jame būtų nedidelis namukas, panašus į motorlaivio kajutę. Kelionine priekaba sudėtinga manevruoti kalnų keliuose, jos neįmanoma pastatyti stovėjimui skirtose vietose, o kai kur ir apskritai draudžiama statyti, be to, jai taikoma daug įvairių apribojimų. Atėjęs metui, gavau detalų išstvermingos, greitos ir patogios transporto priemonės, vieno iš geriau-

sių namelių ant ratų, aprašymą: tai buvo nedidelis namelis su dvigule lova, dujiniais keturių degiklių virykle, šildytuvu, šaldytuvu ir apšvietimu, biotualetu, spinta, sandėliuku ir langais, apsaugotais tinkleliu nuo vabzdžių, trumpai tariant, kaip tik tai, ko man reikėjo. Dar vasarą jis atvažiavo prie mano žvejo vasarnamio Sag Harbore, į patį Long Ailando pakraštį. Nenorėjau leisti į kelionę prieš Darbo dieną*, kol šalis dar negrižusi į normalų gyvenimą, bet magėjo greičiau priprasti prie savo vėžlio kiaučio, parengti jį kelionei ir perprasti. Išvydau šį galingą, bet grakštų gražuolį rugpjūtį. Valdyti jį buvo beveik taip pat paprasta, kaip lengvąjį automobilį. O kadangi planuojama kelionė jau buvo sulaukusi vienos kitos ironiškos mano draugų pastabos, pavadinau jį Rosinantu — toks, kaip jūs pamenate, buvo Don Kichoto žirgo vardas.

Savo projekto neįslaptinau, todėl tarp mano bičiulių ir patarėjų kilo nemažai ginčų. (Iš anksto planuojama kelionė daugina patarėjus geometrine progresija.) Iš jų sužinojau, jog kadangi leidėjas pasistengė išplatinti kuo daugiau mano nuotraukų, neatpažintas negalėsiu nė žingsnio žengti. Užbėgdamas įvykiams už akių noriu pasakyti, kad sukoriau dešimt tūkstančių mylių, pabuvojau trisdešimt keturiose valstijose ir niekas nežinojo, kas esu. Manau, žmonės ką nors atpažįsta tik tam tikrame kontekste. Manęs, keliaujančio Rosinantu, neatpažino net ir tie, kurie be jokio vargo būtų atpažinę, jų manymu, įprastomis aplinkybėmis.

Man aiškino, kad vardas Rosinantas, šešiolikto amžiaus

* JAV švenčiama pirmąjį rugsėjo pirmadienį. (*Čia ir toliau — vert. past.*)

ispanišku šriftu išvedžiotas ant mano pikapo šono, tai vienur, tai kitur atkreipsiąs dėmesį ir sužadinsiąs smalsumą. Nežinau, ar daug atsirado šį vardą supratusiųjų, bet tikrai niekas niekada apie jį manęs nesiteiravo.

Negana to, man sakė, kad po šalį keliaujantis nepažįstamasis gali sukelti klausimų dėl jo kelionės tikslo ir netgi įtarimą. Dėl šios priežasties ant kemperio sienų iškabinau vieną šratinį ir du medžioklinius šautuvus bei porą meškerkočių, nes iš patirties žinojau, kad medžioklė arba žvejyba yra laikoma suprantamu ir netgi pagirtinu tikslu. Tiesą sakant, mano medžioklės buvo pasibaigusios. Aš jau nežudau ir negaudu to, ko negaliu įsidėti keptuvėn; pramoginiam žudymui esu per senas. Ši butaforija, kaip vėliau paaiškėjo, buvo nereikalinga.

Taip pat buvo kalbama, kad niujorkietiškas transporto priemonės registracijos numeris veikiausiai sužadinsiąs susidomėjimą, o galbūt iškelsiąs ir klausimų, nes tai buvo vienintelis išorinis ženklas, pagal kurį galėjau būti identifiukuotas. Ką gi, taip ir nutiko, maždaug dvidešimt ar trisdešimt kartų per visą kelionę.

Vietos gyventojas:

— Mhmm, Niujorkas?

Aš:

— Aha.

Vietos gyventojas:

— Buvau ten trisdešimt aštuntais... O gal vis dėlto trisdešimt devintais? Alisa, kuriais metais — trisdešimt aštuntais ar trisdešimt devintais — buvom Niujorke?

Alisa:

— Trisdešimt šeštais. Prisimenu, nes tais pačiais metais mirė Alfredas.

Vietos gyventojas:

— Nesvarbu, man labai nepatiko. Negyvenčiau ten, net jei man už tai sumokėtumėte.

Sulaukiau ir nuoširdaus susirūpinimo dėl to, kad keliausiu vienas, rizikuodamas būti užpultas, apiplėštas, sumuštas. Juk visi gerai žino, kad mūsų keliuose pavojinga. Pripažįstu, kad ir man buvo kilę neprotingų nuogaštavimų. Buvo praėję nemažai metų nuo tos dienos, kai teko jaustis vienišam, nežinomam, netekusiam saugumo, kurį teikia šeima, draugai ir bendraminčiai. Pavojų sunku suvokti kaip realybę. Iš pradžių paprasčiausiai jautiesi labai vienišas, bejėgis, kitaip tariant, apleistas. Dėl šios priežasties nutariau pasiimti į kelionę vieną kompanioną, seną aristokratišką prancūzų pudelį vardu Čarlis. Iš tiesų, jo pilnas vardas — *Charles le Chien**. Jis gimęs viename iš Paryžiaus rajonų, Bersi, ir buvo išauklėtas Prancūzijoje, o kadangi jo pudelių anglų kalbos žinios menkos, tai greitai reaguoja tik į komandas prancūzų kalba. Antraip jam reikia pirmiau išsiversti, kas sakoma, o tai sulėtina reakciją. Čarlis yra labai didelis pudelis, *bleu* spalvos, o kai būna švarus, iš tiesų atrodo mėlynas. Jis yra diplomatas iš prigimties. Pirmenybę jis teikia deryboms, ne kovai, ir ne veltui, nes kovoja jis labai nekaip. Per dešimt metų Čarlis tik kartą buvo atsidūręs nemalonioje situacijoje — kai jo sutiktas šuo nesileido į jokias derybas. Tąsyk jis neteko dalies dešinėsios ausies. Tačiau mano pudelis yra

* Šuo Čarlis (*pranc.*).

sargus šuo, kuris riaumoja kaip liūtas, tikėdamasis nuslėpti nuo naktibaldų faktą, kad jis neperkąstų net *cornet de papier**. Čarlis — geras draugas ir bendrakeleivis, o keliauti jam patinka labiau už bet kokią kitą veiklą, kurią jis tik galėtų įsivaizduoti. Mano pasakojime jis taip dažnai pasirodo dėl savo didžiulio indėlio į šią kelionę. Šuo, tuo labiau jeigu jis toks egzotiškas kaip Čarlis, yra jungtis tarp nepažįstamų žmonių. Daugelis pokalbių šioje kelionėje prasidėjo klausimu: „O kokios veislės šis šuo?“

Metodai, pasitelkiami pokalbiui užmegzti, yra universalūs. Aš jau seniai žinojau, o dabar atradau iš naujo, kad, norėdamas atkreipti į save dėmesį, sulaukti pagalbos arba pradėti pokalbį, turi paklysti. Žmogus, kuriam nieko nereikia spirti į paširdžius priešais jį parkritusiai savo mirtinai išbadėjusiai motinai, labai mielai skirs keletą valandų paklydusiam nepažįstamajam, kad jį dar labiau paklaidintų.

* Kūgio formos popierinio indelio (*pranc.*).

Po augalotais Sag Harboro ažuolais stovinčio dailaus, nuo nieko nepriklausomo Rosinanto apžiūrėti traukė mūsų kaimynai, net ir tie, apie kurių egzistavimą mes nieko nenučiuokėme. Jų akyse mačiau tai, ką vėliau nuolat matysiu įvairiuose šalies kampeliuose — liepsnojančią troškimą išvykti, pajudėti, leistis į kelią, ir nesvarbu kur, kad tik toliau nuo Čia. Jie tyliai dalijosi mintimis, kaip norėtų vieną gražią dieną iškeliauti, kur nors persikelti, laisvi ir nevaržomi, ne į kur nors, bet iš kažkur. Pastebėjau šį žvilgsnį ir girdėjau šį troškimą visur, kiekvienoje valstijoje, į kurią tik nuvykdavau. Kur nors išvykti trokšta vos ne kiekvienas amerikietis. Pas mus kasdien ateidavo maždaug trylikos metų berniukas. Droviai stoviniuodamas atskirai nuo kitų, jis nenuleisdavo akių nuo Rosinanto: dažnai spoksodavo į jo duris, o kartais, prigulęs ant žemės, tyrinėdavo jo sutvirtintas linges. Tai buvo mažas, tylus, bet vietoje nenustygstęs vaikas. Jis net vakarais ateidavo pažiūrėti į Rosinantą. Po savaitės berniukas nebeištvėrė. Jo žodžiai atkakliai grūmėsi su jo drovumu.

— Jeigu jūs mane vešitės, aš... aš darysiu viską. Aš gaminsiu valgyti, plausiu visus indus, nudirbsiu visus darbus ir pasirūpinsiu jumis.

Gaila, bet jo troškimas man buvo suprantamas.

— Mielai, — atsakiau. — Tačiau mokyklos vadovybė, tavo tėvai ir dar daugelis tam prieštarau.

— Aš viską darysiu, — pakartojo berniukas.

Ir aš neabejoju, kad savo žodį būtų tesėjęs. Man atrodo, jis susitakė tiktai tada, kai išvykau į kelionę be jo. Jis svajoto apie tą patį, apie ką aš svajojau visą gyvenimą, ir tai neišgydoma.

Rosinanto parengimas kelionei buvo ilgas ir malonus procesas. Pasiėmiau gerokai per daug daiktų, bet aš juk nežinojau, kas manęs laukia. Tai buvo priemonės avariniams atvejams, buksyravimo lynai, nedidelis skriemulys su skryščiais, kastuvas ir laužtuvas, kitaip tariant, įnagai, reikalingi meistrauti, taisyti ar ką nors pasigaminti. Pasiėmiau ir avariinių maisto atsargų. Šiaurės vakaruose veikiausiai atsirasiu jau vėlyvu metų laiku ir neišvengsiu sniego. Pasirengiau mažų mažiausiai savaitei gyvenimo kritiškoje situacijoje. Apsirūpinti vandeniu nebuvo sunku: Rosinantas turėjo trisdešimties galonų talpos baką.

Pamaniau, kad keliaudamas galėčiau šį bei tą parašyti, galbūt vieną kitą esė, tikriausiai šiek tiek pastabų, be abejo, laiškų. Todėl apsirūpinau popieriumi, paprastu ir angliniu, spausdinimo mašinėle, pieštukais, sąsiuviniais ir netgi žodynais, kompaktiška enciklopedija bei tuzinu sunkiasvorių žinytų ir vadovų. Manau, mūsų gebėjimas kurti iliuzijas yra beribis. Juk aš puikiai žinojau, kad retai užrašau kokius nors pastebėjimus, o jei ką nors ir pasižymiu, tai arba pametu savo užrašus, arba negaliu jų perskaityti. O iš savo trisdešimtmetės profesinės patirties žinojau, kad apie kokį nors įvykį nemoku rašyti karšta galva. Mintys turi susifermen-

tuoti. Prieš ką nors užrašydamas, pirmiau turiu, kaip vienas draugas sako, „gerai sugromuliuoti“. Taigi, nors ir gerai save pažinodamas, aprūpinau Rosinantą tokiu kiekiu rašymo priemonių, kad jų būtų užtekę dešimčiai tomų. Atsargai paėmiau ir šimtą penkiasdešimt svarų knygų, tokių, kurias skaityti paprastai neprisirengiama, ir kurios, žinoma, taip ir lieka neperskaitytos. Kelionei įsidėjau konservuotų gėrybių, patronų šratiniam šautuvui, šovinių medžiokliniams šautuvams, įrankių dėžes, pernelyg daug drabužių, antklodžių ir pagalvių, ir labiau nei akivaizdžiai per daug batelių ir batų, darbui šaltyje skirtų apatinių nailoniniu pamušalu, plastikinių indų ir puodelių, netgi plastikinę indų plautuvę, atsarginį suskystintų dujų baką. Perkrautos lingės tik dūsavo ir vis žemėjo. Dabar darau išvadą, kad į kelionę vežiausi visko keturiskart per daug.

Čarlis yra ne bet koks, o mintis skaitantis šuo. Per savo gyvenimą jis yra daug keliavęs, bet dažnai ir likdavęs namie. Senukas supranta, jog ruošiamės išvykti, dar gerokai prieš išnešant lagaminus, todėl vaikštinėja drauge, nerimauja ir inkščia, patirdamas vidutinio sunkumo isteriją. Pasirengimo kelionei savaitėmis jis nuolat maišėsi po kojomis ir buvo virtęs nepakenčiamu įkyruoliu. Būdavo, vogčiomis įbėgs į kemperį ir pasislėps kur nors, apsimesdamas labai mažu.

Artėjo Darbo diena, po kurios milijonai vaikų sugriš į mokyklas, o dešimtys milijonų tėvų atlaisvins greitkelius. Buvau nusiteikęs leisti kelionėn kaip įmanoma greičiau po šventės. Tačiau apie tą metą pasiekė informacija, jog mūsų pusėn nuo Karibų traukia uraganas „Dona“. Gyvendami pačiame Long Ailando iškyšulio gale, panašių stichijų bu-

vome patyrę pakankamai, kad joms jaustume pagarbą. Išgirdę apie besiartinantį uraganą, imame rengtis apsiausčiai. Mūsų nedidelė įlanka apsaugota ganėtinai, bet ne ypač gerai. „Donai“ sėlinant link mūsų, užpildžiau žibelines lempas, įjungiau rankinę šulinio pompą ir pritvirtinau visus judančius daiktus. Tuo metu turėjau dvidešimt dviejų pėdų ilgio motorlaivį su kajute „Puikioji Helenė“. Užsandinęs savo laivą, nutempiau jį į įlankos vidurį ir priešvartavau, nuleisdamas didžiulį senovinį kablį formos inkarą pusės colio skersmens grandine taip, kad ši būtų kuo laisvesnė. Taip pritvirtintas motorlaivis galėjo atlaikyti šimto penkiasdešimties mylių per valandą vėją, jei tik nelūžtų jo pirmagalys.

O „Dona“ tykino vis artyn. Kadangi jai smogus galėjo nutrūkti elektros tiekimas, buvome pasirūpinę baterijomis maitinamu radijo imtuvu. Tačiau dabar mums iškilo papildomas rūpestis: tarp medžių stovintis Rosinantas. Ramybės nedavė klaidus košmaras, kuriame regėjau ant kemperio virstantį ir jį nelyginant vabalą sutraiskantį medį. Namelį ant ratų buvau patraukęs į šalį nuo galimo tiesioginio virtimo, bet tai nereiškė, kad jo nesuknežintų už penkiasdešimties pėdų oru atskriejusi medžio viršūnė.

Anksti ryte radijas informavo, kad uraganas mūsų nepakenks, o dešimtą valandą išgirdome, esą jo „akis“, jei dabar gerai pamenu, praslinks tiesiai virš mūsų lygiai septynios minutės po pirmos — laiką nurodė tikslų. Įlanka buvo rami, netgi be raibulių, tik vanduo po nakties liko toks pat tamsus, ir „Puikioji Helenė“ gracingai sūpavosi, prilaikoma inkaro grandinės.

Mūsų įlanka saugesnė nei kitos, todėl greitai joje pa-

sirodė daug nedidelių laivelių. Daugelis jų šeiminkų nesuprato, kaip tinkamai švartuotis, ir tai mane išgąsdino. Galiausiai įplaukė du kateriai, dailūs laiveliai, vienas jų buksyravo kitą. Nuleidus lengvą inkarą, jie taip ir buvo palikti, antrasis laivo priekiu pririštas prie pirmojo laivagalio ir abu pernelyg arti „Puikiosios Helenės“. Paėmęs megafoną ir nuėjęs į patį savo pirsą, bandžiau protestuoti prieš šią kvailystę, bet katerių savininkai arba negirdėjo manęs, arba nesuprato, arba jiems buvo nė motais.

Vėjas, smogęs tiksliai numatytu laiku, apie kurį buvome iš anksto informuoti, tąsė vandenį lyg juodą paklodę. Atrodė, kad jis mosuoja kumščiu. Kliudydama namą, iš kurio stebėjome reginį, pakirsta krito ažuolo viršūnė. Kitas gūsis įstūmė vidun vieną iš didžiųjų langų rėmų. Įstatęs jį į vietą, viršuje ir apačioje kirvuku įkaliau pleištus. Elektros srovė ir telefono ryšys, kaip ir tikėjimės, nutrūko su pirmuoju smarkiu gūsiu. Iš anksto numatytos buvo ir aštuonių pėdų aukščio bangos. Mums beliko stebėti, kaip vėtra, nelyginant įsiutusią terjerų ruja, puldinėja sausumą ir jūrą. Medžiai gūžėsi ir linko kaip smilgos, o stipriais šuorais pliekiamas vanduo putojo it plakama grietinėlė. Viena nuo inkaro nutrūkusi valtis visu smarkumu trenkėsi į krantą, o po jos — ir antra. Bangos dužo į namų, statytų ramų pavasarį ir vasaros pradžioje, antro aukšto langus. Laimė, mūsų vasarnamis stovi ant neaukštos kalvos, trisdešimt pėdų virš jūros lygio. Tačiau kylantis vanduo ritosi per mano pirsą, nors jis ganėtinai aukštas. Vėjui keičiant kryptį, perstatydavau Rosinantą taip, kad jis visada stovėtų drūtuolių ažuolų užuovėjoje. Tuo tarpu „Puikioji Helenė“ galantiškai sūpavosi, tarytum vėt-

rungė grėžiodamasi tai į vieną, tai į kitą pusę — destis iš kur pūtė vėjas.

Du sujungti kateriai jau buvo susipainioję, traukimo lynui patekus tarp sraigto ir vairo, ir korpusais trankėsi vienas į kitą. Dar vienas laivelis, vilkdamas savo inkarą, buvo nudreifavęs į krantą ir kėpsojo, įstrigęs dumble.

Šuo Čarlis nė kiek nesinervina. Kas benutiktų, — šau-do ar griaudžia, sproginėja ar vėtros užauja, — jis išlieka visiškai ramus. Stūgaujant stipriausiai audrai, jis susirado po stalu šiltą vietelę ir užmigo.

Vėjai nurimo taip pat staiga, kaip buvo sukilę, todėl bangos, nors ir neritmingos, jau nebuvo jų draskomos, tik vanduo vis kilo ir kilo. Visi aplink mūsų mažą įlanką įrengti pirsai atsidūrė po vandeniu, kur ne kur kyšojo tik jų poliai ir turėklai. Stojusi ramybė panėsėjo į šniokštimą. Radijas informavo, jog mes buvome atsidūrę „Donos“ akyje, besisukančio uragano epicentre susiformavusioje bauginančioje tykumoje. Nežinau, kiek laiko buvo taip ramu. Laukimas prailgo. O paskui uraganas smogė kita puse, tik vėjas pakilo iš priešingos pusės. „Puikioji Helenė“ lėtai, ramiai apsigrėžė aplink ir nukreipė laivo priekį tiesiai į vėją. Tačiau du kateriai, sujungti lynu, dugnu vilkdami savo inkarą, apsupo mano laivą ir ėmė spausti jį iš abiejų pusių. Nors „Puikioji Helenė“ ir priešinosi, kateriai, nustūmę ją prie kranto, prispaudė prie gretimo pirsu ir mes išgirdome gailią jos korpuso, atsirėmusio į ažuolinius stulpus, raudą. Vėjo greitis dabar siekė devyniasdešimt penkias mylias per valandą.

Netrukus aš jau skuodžiau, grumdamasis su įlankoje siaučiančia vėtra, link prielaukos, kur skendo laiveliai.

Atrodo, mano žmona, kurios garbei pavadinta „Puikioji Helenė“, vijosi mane, įsakmiai reikalaudama sustoti. Prieplaukos perdanga per keturias pėdas buvo apsemta vandens, bet poliai kyšojo iš vandens ir siūlė įsitverti į juos rankomis. Vandeniui siekiant krūtinę, o vėjo genamoms bangoms kėsinant užlieti burną, pamažu ėjau pirmyn. Mano laivė, įremta į polius, raudėjo, inkštė ir nelyginant pabaidyta telyčaitė strakaliojo bangų apsuptyje. Pašokau ir vargais negalais užsikeberiojau į denį. Pirmą kartą gyvenime turėjau peilį tuo metu, kai man jo labai reikėjo. Prie „Helenės“ pristoję užgaidūs kateriai toliau spaudė ją prie pirso. Nupjovęs inkaro ir buksyravimo lynus, koja nustūmiau abu katerius tolyn, ir jie metėsi į užtvindytą krantą. „Helenės“ inkaro grandinė buvo sveika, o senas geras šimto svarų geležinis dvinagis žeberklų formos ir kastuvo pločio nagais vis dar laikėsi įsikibęs dugno.

„Helenės“ variklis ne visuomet būna klusnus, bet dabar užsivedė vos tik prisilietus. Stovėjau denyje, dešine ranka įsikibęs, kad išsilaikyčiau, ištiesta kaire siekdamas šturvalo, droselio ir sankabos. Padėti stengėsi ir mano laivė, kuri, matyt, buvo ne juokais išsigandusi. Neskubėdamas atitraukiau ją toliau nuo prieplaukos, dešine ranka traukdamas inkarą. Įprastomis sąlygomis, esant ramiam orui, aš vargiai iškeldavau ją abiem rankomis. O šįkart ėjosi sklandžiai. Inkaras pakrypo šonu ir išlaisvino savo kastuvus. Tada, kilstelėjęs ją nuo dugno, atsargiai paplaukiau į priekį, perjungiau variklį dirbti laisva eiga ir išvairavau „Puikiąją Helenę“ į tą prakeiktą vėją. Atrodė, lyg sunkiai slinktume per tirštą košę. Kai nutolome nuo kranto per šimtą jardų, paleidau inkarą, kuris, nugrimz-

dęs gilyn, užgriebė dugną, o „Puikioji Helenė“, išsitiesinusi ir vėl iškėlusi pirmagalį, tarytum atsiduso iš palengvėjimo.

Taip atsidūriau už šimto jardų nuo prielaukos, akis į akį su „Dona“, šėlstančia it ruja skalikų žilomis žandenomis. Jos nė minutės nebūtų atlaikęs joks luotas. Staiga išvydau didelę medžio šaką, bangos nešamą pro šalį, ir nedelsdamas šokau ant jos. Pavojus man negrėsė. Tereikėjo išlaikyti galvą virš vandens, kol mane išmes į krantą, bet turiu pripažinti, kad guminiai batai trumpais aulais, kuriuos avėjau, labai apsunko. Vis dėlto, praėjus ne daugiau kaip trims minutėms, kojomis pasiekiau dugną, o Puikioji Helenė, tik kita, ir atskubėjęs kaimynas ištraukė mane į krantą. Tik tuomet ėmiau visas drebėti, bet, pažvelgęs atgal, į gražiai ir saugiai ant bangų besisūpuojantį mūsų laivelį, likau patenkintas. Viena ranka keldamas inkarą tikriausiai buvau kažką pasitempęs, nes namie man prireikė pagalbos, ir viskio stiklas, atsiradęs ant virtuvės stalo, buvo labai ne pro šalį. Vėliau ne kartą bandžiau kelti inkarą viena ranka, deja, nepavyko.

Vėtros greitai nuščiuvo, palikdamos mus su bėdomis: elektros energijos tiekimas nutrūko, savaitę negalėjome naudotis telefono ryšiu. Tačiau Rosinantas nepatyrė nė menkiausio nuostolio.